

Предраг Драгутиновић
Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
Београд
pdragutinovic@bfspc.bg.ac.rs

УДК: 27-277.2

ПРИМЉЕНО: 04. 10. 2016.
ОДОБРЕНО: 11. 10. 2016.

ΧΑΡΙΣ у 2Кор 8–9 Неке преводилачке недумице и могућа решења

Сажетак. Појам $\chi\acute{\alpha}\rho\iota\varsigma$ је један од централних појмова у теолошком речнику апостола Павла. Он се на српски углавном преводи као „благодат“. У 2. посланици Коринћанима 8–9 овај појам је необично чест и захтева другачија преводилачка решења. У приложеном стручном раду се укратко дискутује проблем интегритета текста 2. посланице Коринћанима, нарочито глава 8 и 9, и с тим у вези опсег значења појма $\chi\acute{\alpha}\rho\iota\varsigma$. Предлог је да се овај појам преводи са „благодат“ чак и тамо где постоје контекстуално адекватна решења („милостиња“ нпр.), пошто се на тај начин српском читаоцу предочава теолошки значај који је апостол приписивао сакупљању материјалне помоћи за црквене заједнице Јудеје.

Кључне речи: 2. Коринћанима, $\chi\acute{\alpha}\rho\iota\varsigma$, апостол Павле, новчана помоћ

У оквиру 2. посланице Коринћанима гл. 8. и 9. свакако предствљају једну засебну тематску целину.* У овом делу посланице апостол Павле подстиче заједнице у Коринту и Ахаји (9,2) да доврше дело сакупљања новчане помоћи за сиромашну црквену заједницу у Јерусалиму. Апостол о овом богоугодном делу хришћана из незнабоштва пише и на другим местима у својим посланицама, нпр. 1Кор 16,1–4 („милостиња за свете“) или Рим 15,26 („заједнички прилог за сиромаше међу светима у Јерусалиму“). Апостол Павле је организацију сакупљања ове помоћи од самих почетака своје мисије сматрао својом обавезом преузетом на апостолском сабору: „Само да се опомињемо сиромашних, што се и старах да тако учиним“ (Гал 2,10). За Павла овај подухват није имао само социјални, већ и дубоко еклесијални и теолошки значај. Он га назива $\delta\iota\alpha\kappa\omicron\nu\iota\alpha\ \epsilon\iota\varsigma\ \tau\omicron\upsilon\varsigma\ \acute{\alpha}\gamma\iota\omicron\upsilon\varsigma$ (2Кор 9,1). Као и од осталих црквених заједница које се састоје претежно од хришћана из незнабоштва, апостол од Коринћана очекује да ова помоћ буде сакупљена

* Овај рад настао је у оквиру пројекта бр. 179078 „Српска теологија у 20. веку: фундаменталне претпоставке теолошких дисциплина у европском контексту — историјска и савремена перспектива“, који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

и послата у Јерусалим. Он подесећа Коринћане на спремност црквених заједница у Македонији на ово дело (2Кор 8,1–5; Рим 15,26), исто као што је заједнице у Македонији подсетио на добру вољу Коринћана да у њему учествују (2Кор 9,2: „ваша ревност подстиче многе“). У овој ствари дакле све цркве треба да покажу ревност (ζήλος). Сакупљање новчане помоћи за сиромашне у Јудеји црпе своју мотивацију из дубоких хришћанских убеђења: ово дело апостол континуирано означава именицом χάρις (нарочито 8,1–7) и оно је засновано на доброј вољи хришћана који у њему учествују (8,8–12). По Павлу, кроз ово дело се остварује видљиво заједништво (8,13–15) и оно је „доказ љубави“ (8,24). Ово дело је у целини мотивисано вером у Бога (9,6–10) и у коначној инстанци представља слављење Бога (9,11–15). Свакако, ово дело поседује и административни карактер. Сакупљање и слање новца из Европе у Јерусалим био је формално озбиљан подвиг који је носио са собом разне ризике, попут неповерења, злоупотребе и сл. Апостолу је било стало да све протиче у потпуној транспарентности, најпре избором поверљивих сарадника који ће извести овај пренос (уп. 8,16).

Посланица 2. Коринћанима је у погледу дужине трећи по реду спис апостола Павла (после посланица Римљанима и 1. Коринћанима). Спис је у погледу књижевне врсте писмо, формално слично осталим писмима апостола: оно садржи за писмо уобичајен почетак (1,1–11), главни део (1,12–13,10) и завршетак (13,11–13). Међутим, унутар ове формалне целине постоје многи текстуални проблеми и сигнали који упућују на могућност постепеног настанка, односно накнадног укомпоновања мањих текстуалних делова у велику целину коју данас имамо сачувану као 2. посланица Коринћанима. У том погледу изнете су многе хипотезе.¹ Главе 8 и 9 се у готово свим покушајима поделе текста сагледавају као посебне текстуалне целине које су првобитно представљале два одвојена писма накнадно спојена у једно (гл. 8–9), у коначној редакцији смештена у целину 2. посланице Коринћанима, или пак као једно писмо које је накнадно укомпоновано у целину посланице.²

¹ У новозаветној науци је доста неслагања у погледу интегритета текста 2. Коринћанима. Уп. преглед хипотеза код R. Biereinger, *Teilungshypothesen zum 2. Korintherbrief. Ein Forschungsüberblick*, у: R. Bieringer — J. Lambrecht (прир.), *Studies on 2 Corinthians*, BETL 112, Leuven, 1994, 67–105. Уп. такође Th. Schmeller, *Der zweite Brief an die Korinther (2Kor 1,1–7,4)*, EKK VIII/1, Neukirchener-Patmos, Neukirchen-Vluyn-Ostfildern, 2010, 19–40. Мени се лично чини најадекватнијим решење које нуди U. Borse, *Tränenbrief und 1. Korintherbrief*, у: исти, *Studien zur Entstehung und Auslegung des Neuen Testaments*, SBAB 21, Katholisches Bibelwerk, Stuttgart 1996, 277–306, 279, који сматра „dass Paulus den versöhnlich begonnenen Brief 2 Kor A (Kap. 1–9) — nach Streichung eines bereits vorhandenen herzlichen Abschlusses — in der Erregung des Abschnitts 2 Kor B fortgesetzt hat, nach dem ihm aus Korinth neue Nachrichten überbracht worden waren“.

² Тако се нпр. H.-D. Betz одлучио да напише коментар само на 8. и 9. главу 2. посланице Коринћанима. Уп. H.-D. Betz, *2 Corinthians 8 and 9. A Commentary on Two Administrative Letters of the Apostle Paul*, Hermeneia, Fortress Press, Philadelphia, 1985.

Постоје наиме текстуални увиди који указују на извесне проблеме када је реч о припадности овог текстуалног одељка остатку посланице, али и њихове међусобне повезаности. Они нису сви подједанко убедљиви. Укратко ћемо их навести и прокоментарисати.³

У 2Кор 7,5 апостол извештава о извесним споровима у Македонији (ἐν παντί θλιβόμενοι—ἔξωθεν μάχα, ἔσωθεν φόβοι). У 8,1 атмосфера у Македонији о којој извештава је другачија, без освртања на „жалост“ поменути у 7,5. Овај аргумент није убедљив, пошто постоји семантичка повезаност између 7,5 и 8,2. Иако се не осврће директно на жалост из 7,5, апостол у 8,2 пише: ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσεῖα τῆς χαρᾶς αὐτῶν. Дакле θλιβόμενοι (7,5) и θλίψις (8,2) рекурирају вероватно на исте, данашњим читаоцима непознате, догађаје у Македонији, што пре указује на литерарно јединство глава 7 и 8.

Када је реч о литерарном односу између глава 8. и 9. износе се следећи увиди који оспоравају њихову интегралност:

Главе 8 и 9 обрађују исту тему, наиме материјалну помоћ Јерусалиму, али на један некохерентан начин. Постоје прекиди у излагањима и недостаје заокруженост мисли. У овом смислу износе се следећи увиди: 1) 9,1 маркира почетак нове теме, отвара ново излагање путем *περί*, 2) сакупљање новчане помоћи у Македонији се различито третира у главама 8 и 9. У 8,1–5 апостол хвали Коринћанима Македонце како су били ревносни у сакупљању материјалне помоћи за Јерусалим, док у 9,2 пише: „Јер знам вашу добру вољу, због које се поносим вама пред Македонцима, пошто се Ахаја припремила још од прошле године, а ваша ревност подстаче многе“, 2) постоји извесна напетост и када је реч о току сакупљања помоћи у Коринту: у 8,7.11 Павле мотивише да сакупљају помоћ, пошто се чини да је ствар у току и још није довршена (8,10–12). Насупрот томе у 9,2 се чини да је сакупљање завршено и стога апостол може да се похвали Коринћанима у Македонији.

Наведени аргументи у прилог изворне одвојености 8 и 9 главе нису занемарљиви, али нису ни довољни да однесу превагу над аргументима у корист литерарне интегралности. Наиме, *περί μὲν γάρ* у 9,1 не мора нужно да означава отварање нове теме, већ може да сигнализује продубљивање претходних излагања. Што се тиче хронолошког поретка сакупљања материјалне помоћи у Македонији и Коринту, он није јасан. Међутим, текст се може протумачити тако да су Коринћани први почели, а Македонци су се више zaloжили за ту ствар. С друге пак стране, Павле пише Коринћанима и жели њих да мотивише. Стога треба имати у виду реторику којом се служи, а коју примењујући није увек у стању да зарачуна реалну хронологију догађаја.⁴

³ Листа увида код Schmeller, *Der zweite Brief an die Korinther*, 23–24.

⁴ Уп. U. Schnelle, *Einleitung in das Neue Testament*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2007, 101: „Aus rhetorischer Perspektive muss die vorliegende Textabfolge als sehr sinn- und wirkungsvoll angesehen werden, denn sie verzahnt die Gemeinden in Korinth und Achaia und motiviert sie si gegenseitig“.

У прилог сагледавању глава 8. и 9. као интегралних претходном тексту и међусобно могу се навести и следећи аргументи: 1) У 8,10 и 9,2 наводи се иста временска одредница за сакупљање новчане помоћи, „прошле године“ (ἀπὸ πέρουσι), 2) Помињање „браће“ у 9,3 (ἔπεισα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς) подразумева да их адресати познају из 8,16, 3). Долазак Тита који се помиње у 7,5 је основа за целокупна даља излагања у главама 8. и 9, 4) „Нови савез“ (глава 3) и помирење у Исусу Христу (5,18–21) чине теолошку основу на којој апостол касније гради „једнакост“ (ἰσότης) у духовним и материјалним добрима.⁵ За разлику, дакле, од одељка 2Кор 10–13 који у многим аспектима одступа од 2Кор 1–9, у новијим студијама се са значајном вероватноћом констатује да са главама 8. и 9. то није случај. Оне показују довољну повезаност са претходним текстом (1–7), а чини се да и међусобно чине једну интегралну целину. Међутим, фреквентност појма χάρις у ова два текста је вома индикативна и може указивати на извесну (изворну) литерарну независност од остатка посланице, мада се поменути феномен може објаснити и специфичном теолошком интенцијом ових текстова. О томе ће бити речи нешто ниже.

Појам χάρις је у списима апостола Павла један од централних богословских појмова. Он је веома фреквентан у посланицама, апостол га примењује углавном у једнини, а значење варира у зависности од контекста.⁶ Он се употребљава на почетку посланица (нпр. Рим 1,7), као и на крају (нпр. 2Кор 13,13), са значењем благодатног поздрава. Апостол употребљава χάρις да би описао спасењски карактер Божијег деловања у Христу: Бог слободно дарива благодат човеку, благодат која се манифестује у Христовом социолошком деловању. Благодат се пројављује на Христовом крсту (Гал 2,21: „Не одбацујем благодат Божију: јер ако праведност кроз закон бива, онда је Христос узалуд умро“; уп. такође 2,15–20; 1,4; 3,13; надаље Рим 8,3,32). Благодат се историјски пројављује као моћ верујуће заједнице, Цркве (тако нпр. Фил 1,7 или 2Кор 8–9). Благодаћу Божијом Павле је апостол (нпр. Рим 1,5; 12,3; 15,15; 1Кор 3,10).⁷ У списима апостола Павла χάρις је благодат Божија која му даје апостолску моћ: „Али благодаћу Божијом ја сам оно што

⁵ *Истио*, 101–102.

⁶ Детаљније бављење опсегом значења овог појма и његовог места у мисаоном теолошком дискурсу апостола Павла превазилази оквире овога рада. О појму χάρις код Павла постоји опсежна литература. Уп. нпр. следеће наслове P. G. Wetter, *Charis*, UNT 5, Hinrichs, Leipzig, 1913; R. Bultmann, *Theologie des Neuen Testament*, Mohr Siebek, Tübingen, 1984, 281–285, 287–291; H. Conzelmann, Art. χάρις, ThWNT IX, 383–387; D. Zeller, *Charis bei Philon und Paulus* (SBS 142), Stuttgart, Katholisches Bibelwerk, 1990, 138–196; J. D. G. Dunn, *Theology of Paul the Apostle*, Eerdmans, Grand Rapids, MI, 1998, 319–323; J.R. Harrison, *Paul's Language of Grace in it's Graeco-roman Context*, WUNT 2/172, Mohr & Siebeck, Tübingen, 2003, 211cc; G.J. Joubert, CARIS in Paul, у: J. Van Der Watt (прир.), *Salvation in the New Testament*, NTS 121, Brill, Leiden, 2005, 187–211; J. M. G. Barclay, *Paul and the Gift*, Eerdmans, Grand Rapids, MI, 2015.

⁷ Conzelmann, χάρις, 383–387.

јесам, и његова благодат која се излила на мене није остала без плода, него се потрудих више од свих, али не ја, него благодат Божија са мношћом“ (1Кор 15,9–10). Стога је χάρις дар/благо које је дато Апостолу за његово апостолско дело, а које његовим трудом и залагањем у мисији и изградњи Цркве бива делотворно. Све у свему, кроз благодат Бог остварује посебан однос са човеком, слободно и ничим условљено дарује му спасење кроз Господа Исуса Христа.

Термин χάρις се на српски може превести као благодат, благодар, дар, милост. Превод „благодат“ је можда најадекватнији, пошто се остали појмови у српском језику користе у другачијим контекстима, нарочито „дар“ и „милост“. Последњи је у теолошку употребу ушао као појам којим се означава Божија милост према човеку, у смислу праштања грехова.

Апостол Павле појам χάρις у 2. Посланици Коринћанима употребљава 18 пута. Од тога се 10 пута наводи у главама 8. и 9. У глави 8. наводи 7 пута, што је више него у било којој другој глави његових посланица, чак више него и у глави 5. Посланице Римљанима (χάρις се појављује 6 пута). То је занимљив налаз, пошто главе 8. и 9. посланице 2. Коринћанима нису, као што је већ поменуто, теолошки трактати (попут Рим 5), већ паранезе које треба да подстакну Коринћане да учествују у сакупљању новчане помоћи за хришћане у Јерусалиму. У остатку посланице појам се наводи на почетку писма као уобичајени благодатни поздрав (1,2), потом у 1,12 „благодат Божија“ и 2,15 „друга благодат“ (ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε).⁸ У 2,14 налази се класична формулација захваљивања Богу (τῷ δὲ θεῷ χάρις), док се у 4,15 и 6,1 говори о благодати Божијој која је вернима дата кроз веру у Исуса Христа. Коначно, у 12,9 говори се о благодати апостолства која је дата Павлу, док се у 13,13 налази благодатни поздрав. Евидентно је дакле да се χάρις, осим можда у 2,14, употребљава у класичним епистоларним поздравима и у теолошком смислу „благодат Божија“. Један поглед на грчки изворник глава 8. и 9. посланице 2. Коринћанима показује да овај појам игра пресудну улогу у реторичкој матрици и Павловом разумевању материјалне помоћи потребитима у Јерусалиму.

⁸ Schmeller, *Der zweite Brief an die Korinther*, 96–97 (тамо и даља литература) занимљиво сматра да је овде реч о другој посети апостола Павла кроз коју Коринћани имају „другу благодат“ (δευτέραν се дакле схвата хронолошки). У том смислу би се χάρις значила Божију благодат или пак Павлову радост што долази. Међутим, егзегетски је могуће да се δευτέραν χάριν повеже са 1,12 (ἐν χάριτι θεοῦ). У том смислу би „друга благодат“ била друга, односно другачија од „прве“, благодати Божије која се помиње у 1,12. Помињање путовања у следећем стиху („и после вас одем у Македонију, и опет из Македоније да дођем вама, и ви да ме отпратите у Јудеју“) подесећа на излагања у главама 8. и 9. Када се све то узме у обзир „друга благодат“ у 1,15 би се односила на сакупљање материјалне помоћи за Цркве Јудеје. На тај начин би апостол још на самом почетку посланице антиципирао благодатно дело сакупљања материјалне помоћи о коме ће опширно излагати тек касније.

1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένη ἐν ταῖς ἐκκλησιαίς τῆς Μακεδονίας, 2 ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσεΐα τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἢ κατὰ βάθους πτωχεΐα αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἀπλότητος αὐτῶν· 3 ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ δύναμιν, αὐθαίρετοι 4 μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους 5 καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, 6 εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον ἵνα καθὼς προενῆρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην· 7 ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. 8 Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων· 9 γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλοῦσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχεΐα πλουτήσητε. 10 καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλαιν προενῆρξασθε ἀπὸ πέρυσι· 11 νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἢ προθυμία τοῦ θέλαιν οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. 12 εἰ γὰρ ἢ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχη εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. 13 οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος 14 ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περισσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περισσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης· 15 καθὼς γέγραπται· Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν. 16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, 17 ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. 18 συνεπέψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν 19 οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν 20 στελλόμενοι τοῦτο μή τις ἡμᾶς μωμῆσῃται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ' ἡμῶν, 21 προνοοῦμεν γὰρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. 22 συνεπέψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλακίς σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλ ἢ τῇ εἰς ὑμᾶς. 23 εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀποστολοὶ ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. 24 τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

Глава 9 (само где се појављује χάρις):

9,8: δυνατεῖ δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς

9,14-15: καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

Уколико консултујемо српске преводе реченица са $\chi\rho\rho\varsigma$ у 2Кор 8–9 имамо следећи налаз⁹:

Чарнић:

- 8,1: Обзнањујемо вам, браћо, благодат Божију која је дана македонским Црквама ...
 8,4: и нас много молили да им учинимо ту милост ...
 8,6: и доврши међу вама ово дело љубави ...
 8,7: у овом делу љубави ...
 8,9: јер ви знате благодат Господа нашега Исуса Христа ...
 8,16: Хвала Богу који је ...
 8,19: у овом делу љубави ...

Синод:

- 8,1: Извештавамо вас пак, браћо, о благодати Божијој која је дата Црквама Македоније ...
 8,4: молећи нас да прихватимо милост
 8,6: и доврши код вас и ову милостињу
 8,7: у овој милостињи
 8,9: јер знате благодат Господа нашег Исуса Христа
 8,16: А хвала Богу који је ...
 8,19: на ово добротинство ...

Глава 9:

Чарнић

- 9,8: А Бог је кадар учинити да се свака благодат обилно излије на вас
 9,14–15: због превелике благодати Божије на вама ... Хвала Богу за његов неиказани дар

Синод

- 9,8: А Бог је кадар да вас обогати сваком благодаћу
 9,14–15: због преизобилне благодати на вама ... а хвала Богу на његовом неисказаном дару

Оба превода су коректна и адекватно преносе значење појма $\chi\rho\rho\varsigma$ у одговарајућим контекстима. Питања која бих поставио гласе: пошто се појам већ у различитим контекстима различито преводи, да ли има могућности да се негде дело сакупљања материјалне помоћи за потребиту заједницу у Јерусалиму преведе са „благодат“, не би ли српски читалац на тај начин могао да појми сву тежину коју апостол жели да припише делу пружања материјалне помоћи? Да ли би један од најважнијих појмова у теолошком речнику апостола Павла $\chi\rho\rho\varsigma$ могао да буде преведен тако да из опсега његових потецјалних значења буде акценгован онај антрополошко-екслисиолошки који би указао на *моућности делеирања „благодати“ човека човеку*, и то путем материјалног давања мотивисаног вером?

⁹ Егземпларно наводимо превод Емилијана Чарнића и Комисије Светог Синода, из простог разлога што су та два превода на српски најновија и најраспрострањенија.

Мислим сам да би у неколико случајева то било сасвим примерено, нарочито са становишта прагматике текста. То би било примерено не само у оним случајевима када не постоји ближе одређивање присвојним генитивом χάρις, попут нпр. 8,1,9 или 9,14, као и када се очигледно ради о захваљивању Богу, нпр. 9,15, када дакле нема никакве дилеме да се χάρις преведе са „благодат“. Стихови 8,4.6.7 и 19 такође могу бити преведени на следећи начин:

8,4: молећи нас да прихватимо *благодати*

8,6: и доврши код вас и ову *благодати*

8,7: у овој *благодати*

8,19: на ову *благодати*

Иако овакав превод може да проузрокује тешкоће у разумевању код читалаца, бар у поређењу са непосредно много јаснијим преводом „милост“ или „милостиња“ или „доброчинство“, он српском читаоцу може да предочи сву тежину и важност коју је апостол Павле приписивао сакупљању материјалне помоћи за заједницу у Јерусалиму: давање материјалне помоћи је (раз)давање благодати! Благодат Божија је дата онима који су постали верни и који поседују материјална добра која дају као χάρις потребитима. Давање материјалне помоћи се схвата као благодатно дело.

Разматрања поменутог одломка из Светог Писма Новог Завета подсећају на изванредан „светотајински“ карактер међуљудских односа. Један грчки теолог наводи да се просјаци испред храмова верницима који улазе и излазе често обраћају следећим речима: „Тајну вршите, господе“, односно „дајући милостињу ви вршите (свету) тајну“. Исти грчки теолог наставља: „Старање за другог је тајна (μυστήριον), а не само последица тајне“.¹⁰

ΧΑΡΙΣ in 2 Corinthians 8–9

Some translators doubts and possible solutions

Summary: The term χάρις is one of the central concepts in theological vocabulary of the Apostle Paul. It is mainly Serbian translates as “a boon”. In 2 Corinthians 8–9 this term is unusually common and requires a different kind of translation solutions. In the paper briefly discusses the problem of the integrity of the text 2 Corinthians, especially Chapter 8 and 9, and in this regard the scope of meaning of χάρις. The proposal is that this term translates to “boon” even where there are contextual adequate solutions (“charity” for example), since in this way the reader presents Serbian theological significance that the apostle attributed to the collection of material assistance to the ecclesial community of Judea.

Keywords: 2 Corinthians, χάρις, the apostle Paul, financial assistance

¹⁰ Уп. Θ. Παπαθανασίου, «Χαμένοι στην ηθική. Στάσεις της σύγχρονης Ορθόδοξης θεολογίας», στο Σ. Ζουμπουλάκης, *Η επιστροφή της ηθικής. Παλαιά και νέα ερωτήματα*, Αθήνα, 2013, 318.